

Tvorba řešerše

Jana Holá

hola@sci.muni.cz

JAK?

- Jak správně vyhledávat?
- Cesta k vyhledávaným relevantním dokumentům na zadané téma => **REŠERŠE**

JAK – rešerše

Definice rešerše:

- proces vyhledávání informací o určité problematice na základě **zadaného rešeršního dotazu**, jehož výstupem je **soupis vyhledaných informací**
- **operace prováděné s cílem získat informace o dokumentech** pomocí vyhledávacího systému (ČSN ISO 5127)

JAK – rešerše

- **Rešeršní dotazy** - **systematicky uspořádané slovní formulace**, jimiž lze v informačních zdrojích vyhledávat.
- **Soupis vyhledaných informací** = soupis bibliografických citací.

JAK - řešerše

1. Stanovení tématu, klíčových slov
2. Stanovení řešeršní strategie
3. Formulace řešeršního dotazu
4. Stanovení formálních požadavků
5. Výběr informačního zdroje

JAK – stanovení tématu, klíčových slov

- rešerši realizujeme na základě konkrétního **tématu**
- podle daného tématu stanovíme tzv. *klíčová slova*
- **klíčová slova** – jednoslovné nebo víceslovné pojmy popisující obsah dokumentu
 - český jazyk
 - anglický jazyk (většina databází zahraničních)
 - synonyma, související pojmy

Př.: Téma: **Nuclear magnetic resonance in plants**

Klíčová slova v aj: *nuclear magnetic resonance, NMR, plants, spectroscopy*

JAK – rešeršní strategie

- obecnější zadání postupně zpřesňovat (podřazený termín)
- specifické téma rozšířit (nadřazený termín)
- důležitá relevance (feedback) výsledků

JAK – rešeršní strategie

- **snížení počtu záznamů** a zvýšení relevance
- specifikovat (zúžit) téma
- použít fráze „nuclear magnetic resonance“
- přidat omezující slova (Booleovské operátory - **AND, NOT...**)
- vyhledávání různých tvarů slov s využitím **zástupných znaků ? ***
- omezení výsledku časovým kritériem **2000-2008**
- ověření formální správnosti dotazu

JAK – rešeršní strategie

- **zvýšení počtu** záznamů při nedostatečném počtu výsledků
- použít operátor **OR**
- vyhledání různých tvarů slov pomocí zástupných znaků **?**
- použít obecnější výrazy
- prověřené termíny (oborová terminologie, tezaurus)
- formální správnost dotazu – operátory, závorky
- správný pravopis 😊

JAK – zástupné znaky

- souběžné vyhledání různých tvarů slov pro
- levostranné / pravostranné krácení podle slovních kořenů, případně uprostřed

Př.:

Místo několika výrazů *biology*, *biological*, *biologically* je možné v dotazu uvést pouze jediný výraz: *biolog**

System vyhledá všechna slova začínající výrazem *biolog*.

JAK – Booleovské operátory

- při formulaci složených dotazů
 - vyjadřují logické vztahy mezi dvěma a více vyhledávanými výrazy
- nejpoužívanější:
 - AND** - současný výskyt obou vyhledávacích termínů -> **zužuje dotaz**
 - OR** - alespoň jeden z vyhledávacích termínů -> **rozšiřuje dotaz**
 - NOT** - vyloučení dokumentů obsahujících zadaný termín

Př.: ("nuclear magnetic resonance" **OR** NMR) **AND** plant*

JAK – Booleovské operátory

AND

OR

NOT

JAK - stanovení formálních požadavků

Vyhledávání můžeme upřesnit dalšími **formálními požadavky**:

- **Časové hledisko** – vyhledávání je zúženo na dokumenty publikované v určitém období
 - 1950 – 2006
 - 2000 – 2012
- **Jazyk dokumentu** – ve vybraných zdrojích lze omezit vyhledávání na tituly psané v konkrétním jazyce
 - čeština
 - angličtina
 - němčina
 - španělština
- **Druh dokumentu** (monografie - knihy, časopis, časopisecký článek, mapy, sborníky apod.)